

پاسخ سوالات آزمون نوبت دوم
سی و چهارمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور
جلسه دوم ۲/۲/۱۳۸۹

۷) فرض کنید تعدادی سنگریزه را به n قسمت با وزن‌های $w_1 \leq w_2 \leq \dots \leq w_n$ تقسیم کرده باشیم. بار دیگر همان سنگریزه‌ها را به n قسمت با وزن‌های $v_1 \geq v_2 \geq \dots \geq v_n$ تقسیم می‌کنیم. نشان دهید برای هر $1 \leq k \leq n$ داریم

$$w_1 + w_2 + \dots + w_k \leq v_1 + v_2 + \dots + v_k.$$

پاسخ:

می‌دانیم $w_1 + w_2 + \dots + w_n = v_1 + v_2 + \dots + v_n = A$ دو حالت را در نظر می‌گیریم

- ۱) $w_k \leq v_k \Rightarrow w_1 + w_2 + \dots + w_k \leq kw_k \leq kv_k \leq v_1 + v_2 + \dots + v_k$
- ۲) $w_k > v_k \Rightarrow w_1 + w_2 + \dots + w_k = A - (w_{k+1} + \dots + w_n) \leq A - (n - k)w_k \leq A - (n - k)v_k \leq A - (v_{k+1} + \dots + v_n) = v_1 + v_2 + \dots + v_k$

پاسخ سوالات آزمون نوبت دوم
سی و چهارمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور
جلسه دوم ۲/۲/۱۳۸۹

۸) همهی اعداد حقیقی مانند c را بیابید که برای آنها تابع $f: \mathbb{R} \rightarrow \mathbb{R}$ موجود باشد که برای هر $x \in \mathbb{R}$ داشته باشیم

$$f''(x) > f'(x) + c, \quad f'(x) > f(x) + c.$$

پاسخ:

ادعا می‌کنیم پاسخ مسأله $c \leq 0$ است. برای $c \leq 0$ می‌توان تابع $f(x) = e^{cx}$ را در نظر گرفت. اکنون اثبات می‌کنیم که برای $c > 0$ هیچ تابع f که در شرایط مسأله صدق کند وجود ندارد. قرار می‌دهیم $g = f' - f$ پس برای هر $x \in \mathbb{R}$ داریم

$$g(x), g'(x) > c.$$

برای $y < x$ با توجه به قضیه‌ی مقدار میانگین، نقطه‌ای مانند $z \in (y, x)$ موجود است که

$$g(x) - g(y) = g'(z)(x - y) > c(x - y).$$

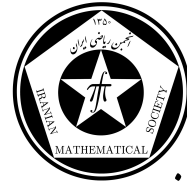
لذا

$$g(x) - cx > -cy + g(y) > -cy + c = c(1 - y).$$

حال اگر x را ثابت فرض کنیم و y را به سمت $-\infty$ میل دهیم به تناقض می‌رسیم چون سمت چپ نامساوی فوق مقداری ثابت است.

پاسخ سوالات آزمون نوبت دوم
سی و چهارمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور
جلسه دوم ۲/۲/۱۳۸۹

انجمن ریاضی ایران

۹) گروه G مفروض است به طوری که در G همواره از $ab \neq ba$ نتیجه می‌شود $a^2 = b^2$.
الف) ثابت کنید هر زیرگروه G نرمال است.

ب) مثالی از یک گروه غیر آبدلی G بیاورید که شرط بالا را داشته باشد.

پاسخ:

راه حل اول:

فرض کنید H زیرگروهی از G بوده، $h \in H$ و g عضو دلخواهی در G باشد. اگر $ghg^{-1} = h$ پس $ghg^{-1} \in H$. در غیر این صورت $ghg^{-1} \neq h$ یعنی g و h جابجا نمی‌شوند پس $g^2 = h^2$ هم‌چنین h و g^{-1} هم جابجا نمی‌شوند پس $g^{-2} = h^2$ پس $g^2 = g^{-2}$ و در نتیجه $g^4 = e$.
به طور مشابه چون g و h جابجا نمی‌شوند، g و $g^{-1}h$ هم جابجا نمی‌شوند و در نتیجه $g^2 = (g^{-1}h)^2$.
 $ghg^{-1}h$ پس با ضرب طرفین در g^2 و استفاده از رابطه‌ی $g^4 = e$ داریم $e = ghg^{-1}h$ پس $ghg^{-1} = h^{-1}$ بنابراین $h^{-1} \in H$ نرمال است.

هم‌چنین گروه چهارگان‌های همیلتونی $Q_8 = \{\pm 1, \pm i, \pm j, \pm k\}$ مثالی غیر آبدلی از گروهی است که در شرط‌های مسأله صدق می‌کند.

راه حل دوم:

به طور مشابه با حل اول، اگر g و h با هم جابجا نشوند آنگاه gh و h هم جابجا نمی‌شوند لذا $h^2 = (gh)^2$ پس $ghg = h$ بنابراین $h^{-1} \in H$ زیرا $h^{-1} = hh^{-2} = h(g^2)^{-1} = hg^{-2} = ghg^{-1}$ پس H نرمال است.
(برگرفته شده از راه حل‌های دانشجویان)

پاسخ سوالات آزمون نوبت دوم
سی و چهارمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور
جلسه دوم ۲/۲/۱۳۸۹

۱۰ فرض کنید $f: \mathbb{C} \rightarrow \mathbb{C}$ تابعی تحلیلی باشد به گونه‌ای که بر زیرمجموعه‌ای نامتناهی از $[0, 1]$ مقادیر آن حقیقی است. ثابت کنید برای هر $x \in \mathbb{R}$ ، $f(x) \in \mathbb{R}$.

پاسخ:

تابع $g(z) = \overline{f(\bar{z})} - f(z)$ را در نظر می‌گیریم. با توجه به بسط تیلور تابع f ، می‌توان نتیجه گرفت که g نیز تحلیلی است.

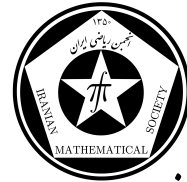
اکنون تابع تحلیلی g روی زیرمجموعه‌ای نامتناهی از $[0, 1]$ مانند A برابر ۰ است. با توجه به این که $[0, 1]$ فشرده است A دارای نقطه‌ای حدی مانند x است. پس دنباله‌ای مانند $\{x_n\}$ در A موجود است که $x_n \rightarrow x$ و تابع تحلیلی g روی $\{x_n : n \in \mathbb{N}\} \cup \{x\}$ برابر ۰ است. بنابراین $g \equiv 0$. در نتیجه $f(\bar{z}) = \overline{f(z)}$ برای هر $z \in \mathbb{C}$ حال برای هر $x \in \mathbb{R}$ داریم

$$f(x) = f(\bar{x}) = \overline{f(x)}$$

و لذا $f(x) \in \mathbb{R}$.

پاسخ سوالات آزمون نوبت دوم
سی و چهارمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور
جلسه دوم ۲/۲/۱۳۸۹

انجمن ریاضی ایران

(۱۱) تابع $f: \mathbb{Z} \rightarrow \mathbb{Z}$ را یک ابر چندجمله‌ای می‌نامیم اگر دنباله‌ی $P_1(x), P_2(x), \dots$ از چندجمله‌ای‌های با ضرایب صحیح وجود داشته باشد که به ازای هر عدد صحیح مانند x فقط تعدادی متناهی از $P_i(x)$ ‌ها ناصفر باشند و $f(x) = \sum_{n=1}^{\infty} P_n(x)$.

الف) اگر $P_n(x) = x(x^2 - 1)(x^2 - 4) \dots (x^2 - n^2)$ ، نشان دهید $f(x) = \sum_{n=1}^{\infty} P_n(x)$ یک ابر چندجمله‌ای است ولی هیچ چندجمله‌ای مانند $Q(x)$ وجود ندارد که برای هر $x \in \mathbb{Z}$ ، $f(x) = Q(x)$.
ب) ثابت کنید یک ابر چندجمله‌ای ناصفر حداکثر تعداد متناهی ریشه در اعداد صحیح دارد.

پاسخ:

الف) چون هر m ریشه‌ی همه $P_n(x)$ ‌ها برای $|m| \geq n$ می‌باشد پس $P_n(x)$ ‌ها شرط مسأله را دارا هستند. حال با برهان خلف فرض کنید یک چندجمله‌ای درجه k مثل $Q(x)$ وجود داشته باشد به طوری که $\sum_{n=1}^{\infty} P_n(x) = Q(x)$

فرض کنید n_0 چنان باشد که $k - 2 < P_{n_0} = 2n_0 + 1 \leq k$ بنابراین

$$\sum_{n=n_0+1}^{\infty} P_n(x) = Q(x) - \sum_{n=1}^{n_0} P_n(x).$$

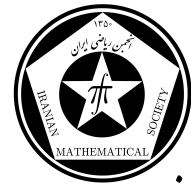
حال سمت راست تساوی یک چندجمله‌ای از درجه‌ی حداکثر k است که حداکثر k ریشه دارد ولی سمت چپ بیش از k ریشه دارد زیرا اعداد $0, 1, 2, \dots, k$ ریشه‌های سمت چپ تساوی هستند.

ب) فرض کنید اعداد صحیح $a_1, a_2, a_3, \dots$ ریشه‌های ابر چندجمله‌ای $f(x) = \sum_{n=1}^{\infty} P_n(x)$ باشند. برای هر عدد صحیح a ، $P_n(a)$ ‌ها از جایی به بعد صفر هستند. بنابراین برای هر دو عدد صحیح a و b عددی مانند N وجود دارد که برای $n > N$ ، $P_n(a) = P_n(b) = 0$. بنابراین چندجمله‌ای $P(x)$ وجود دارد به طوری که $P(a) = f(a)$ و $P(b) = f(b)$.

بنابراین $b - a \mid f(b) - f(a)$. حال اگر برای $b \in \mathbb{Z}$ ، $f(b) \neq 0$ چون $f(a_j) = 0$ آنگاه برای هر j ، $b - a_j \mid f(b)$. پس $f(b)$ بر بی‌نهایت عدد بخش پذیر است که این تناقض است.

پاسخ سوالات آزمون نوبت دوم
سی و چهارمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور
جلسه دوم ۲/۲/۱۳۸۹

انجمن ریاضی ایران

(۱۲) الف) فرض کنید R حلقه‌ای جابجایی، یک‌دار و متناهی باشد که بیش از $\frac{2}{3}$ اعضای آن خودتوان هستند. ثابت کنید همه‌ی عناصر R خودتوان هستند.

ب) ثابت کنید برای هر k ، حلقه‌ای متناهی با بیش از k عضو وجود دارد که دقیقاً $\frac{2}{3}$ اعضای آن خودتوان هستند.

پاسخ:

الف) راه حل اول: مجموعه‌ی اعضای خودتوان R را با $B(R)$ نشان می‌دهیم. توجه کنیم که هر ایدال ماکسیمال M حداقل نیمی از اعضای خودتوان را دارد چون اگر $x^2 = x$ پس $x(x-1) = 0$ پس x یا $x-1$ عضو M هستند. بنابراین داریم: $\frac{1}{2}|B(R)| > \frac{1}{3}|R|$ پس $|M| \geq \frac{1}{3}|B(R)| > \frac{1}{3} \cdot \frac{2}{3}|R|$ یعنی $|\frac{R}{M}| = 2$ پس $2(1+M) = M$ یعنی $2 \in M$ و در نتیجه $2 \in J(R)$. حال از آنجا که $(2+B(R)) \cap B(R) \neq \emptyset$ پس اعضای خودتوان e_1 و e_2 وجود دارند که

$$\begin{aligned} 2 + e_1 &= e_2 \\ \Rightarrow 4 + 4e_1 + e_1 &= e_2 = 2 + e_1 \\ \Rightarrow 2 + 4e_1 &= 0 \Rightarrow 2(1 + 2e_1) = 0 \end{aligned}$$

اما $2 \in J(R)$ پس $1 + 2e_1$ معکوس پذیر است پس $2 = 0$. حال برای هر x دلخواه چون $(x+B(R)) \cap B(R) \neq \emptyset$ پس $a, b \in B(R)$ وجود دارند که $x = a + b$ چون $1 = -1$ پس $x = a + b$ و بنابراین

$$x^2 = a^2 + b^2 = a + b = x$$

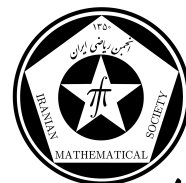
یعنی هر x خودتوان است!

راه حل دوم:

فرض کنیم مسأله درست نباشد و R را حلقه‌ای غیر بولی با کمترین تعداد خودتوان می‌گیریم که $|\frac{R}{B(R)}| < \frac{3}{4}$. اگر $e \neq 0, 1$ خودتوانی در R باشد چون $R = Re \times R(1-e)$ پس حداقل یکی از دو حلقه‌ی Re و $R(1-e)$ غیر بولی هستند مثلاً Re اما $|\frac{Re}{B(Re)}| \leq |\frac{R}{B(R)}| < \frac{3}{4}$ و تعداد خودتوان‌های Re حداقل یکی کمتر از تعداد خودتوان‌های R است [چون $1-e \notin Re$] که تناقض با انتخاب R دارد. پس $B(R) = \{0, 1\}$ و چون $|\frac{R}{B(R)}| < \frac{3}{4}$ پس $|R| < 3$ یعنی $|R| = 2$ پس R بولی است که باز هم تناقض است.

پاسخ سوالات آزمون نوبت دوم
سی و چهارمین مسابقه ریاضی دانشجویی کشور
جلسه دوم ۲/۲/۱۳۸۹

انجمن ریاضی ایران

راه حل سوم:

فرض کنید n تعداد اعضای حلقه باشد و $B(R)$ را مجموعه‌ی اعضای خودتوان بگیریم. داریم: $|B(R)| +$

$$|B(R) \cap (-B(R))| > \frac{n}{3} \text{ پس } |-B(R)| > \frac{2}{3}n + \frac{1}{3}n = \frac{2}{3}n$$

x را عضوی دلخواه بگیریم. داریم:

$$|x + [B(R) \cap (-B(R))]| + |B(R)| > \frac{n}{3} + \frac{2n}{3} = n \Rightarrow (x + [B(R) \cap (-B(R))]) \cap B(R) \neq \emptyset$$

پس عضو a وجود دارد که a و $-a$ و $x+a$ خودتوان هستند. داریم:

$$\begin{cases} a^2 = a \\ (-a)^2 = (-a) \end{cases} \Rightarrow a = -a \Rightarrow 2a = 0$$

$$x + a = (x + a)^2 = x^2 + 2ax + a^2 = x^2 + a \Rightarrow x^2 = x.$$

(ب) به راحتی دیده می‌شود حلقه‌ی $R = \mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_2 \times \dots \times \mathbb{Z}_2 \times \mathbb{Z}_3$ یک جواب مسأله است که در آن

$\mathbb{Z}_2$ ها به تعداد k مرتبه در هم ضرب شده‌اند.